

ngakinga tonu a te iwi. E ahua whakaae ana ahau ki taua tikangi, erangi kua tukuna atu te maha o nga kai pera ano me ta taku kai tatau tuarua i tuku mai ai. Ko nga wahi i ruia ki te karaihe e rereke ana a tetahi kai tataua taurua i ta tetahi. Ko nga whenua katoa e tipungia ana e te karaihe he whenua mea tipu noa iho ehara i te mea rui e nga Maori. A ki taku mohio kei te neke ake te maha o nga kau i runga i te kaha o to ratou mahi.

Kua tukua atu e ahau nga pukapuka o nga mea katoa.

Ki Te Hekeretari Tari Whenua Maori, Poneke.

Naku na,

W. RENATA, Kaitiaki Pahui.

No. 13.

Te ATIHINE, Kaititiro Whakatu, ki te HEKERETARI o RARO, Tari Whenua Maori.

E TA,—

Tari Pirihi, Whakatu te 9 o Maehe, 1891.

I runga i te whakarite i nga tohutohu mai o roto i to pukapuka No. 12 o Tihema, 1890, e whai honore ana ahau ki te tuku atu i te tatau o te iwi Maori me nga hawhe-kaihe i roto i nga Sounds, i Waimea, i Marapara, i Kaikoura me nga Moutere. E tae ana te whakawhaiti-tanga o te tatau a te kaitatau tuarua ki te 509 tangata a e tae ana te koninga ake o te maha ki te tekau ma ono i runga i te tataunga o te tau 1886. Na te maha pea o nga tamariki hawhe-kaihe e whanau ana mai i neke ake ai te maha. I tae hoki te maha i te tau 1886 ki te whatekau ma ono tane me te rua tekau wahine, kei tenei tataunga e tae ana nga tane ki te rima tekau me nga wahine ki te whatekau ma rua, a te kau ma waru te koninga ake.

E rereke ana te noho o nga Maori o etahi takiwa i etahi. Kei te takiwa o te Kauti o Waimea ka nui te mahi a te tangata me te kore kai i te wai whakahurori; kei etahi wahi atu e ki ana ka nui to ratou kai i ana tu wai me to ratou mangere me te noho topu o te tangata ahakoa nga kino e pa ana ki a ratou. A kahore e tino ora i nga kai e ngakia ana e ratou, a kei etahi wahi e mamahi ana te tangata me to ratou ora. He kura kei Waikawa, a e akona ana nga tamariki ki te korero pakeha a kei te mohio etahi ki te korero pakeha me etahi atu matauranga e akona ana i roto i nga kura. I te ahua ora nga Maori i muri iho i tera tataunga. I Marapara he piwa te mate nui o reira. A i te Croixcelles, me Whakapuaka, me D'Urville's Island ko te mate ra kiripi nei te mate i mate ai etahi o ratou.

Kua whakakopia iho nga pukapuka utu kotahi tekau ma nga kaitatau tuarua mo a ratou moni i pai i te mahinga i taua mahi.

Naku na,

Ki te Hekeretari Tari Maori, Poneke.

F. ATIHINI, Kaititiro Pirihi.

No. 14.

Te PENETA, Kaititiro, Christchurch, ki te HEKERETARI o RARO, Tari Whenua Maori.

E TA,—

Tari Pirihi, Christchurch, 21 o Maehe, 1891.

I runga i te whakarite i nga tohutohu mai i roto o to pukapuka No. 12 o te 8 o nga ra o Tihema, 1890. E whai honore ana ahau ki te tuku atu ki a koe i te tatau tuturu o nga Maori mo nga Kauti o Tiwiote, me Ashley me nga Moutere e pa tata ana ki reira ara a Akaroa, Ashburton, me Amuri.

E kitea ana kotahi te koninga ake i runga i te maha o te tataunga o te tau 1886 i roto i nga Kauti o Tiwiote; o Ashley me nga moutere e pa tata ana, kei roto i te Kauti o Herewini e rima tekau ma waru te koninga ake. A kahore kau he Maori o nga Kauti o Ashburton me Amuri. Na ko te hokinga iho i roto i nga Kauti e wha koia nei, tekau ma rima nga tane, tekau ma whitu nga wahine.

Erangi e ora ana ratou, kahore kau he mate o ia ahua he mate uruta ranei i pa kia ratou. Ko te mate ra kiripi i horapa nei te pa ki nga pakeha kihai i tae ki nga Maori. Kei te ora ratou. E pai ana a ratou tikanga ki nga pakeha, a kahore e kai waipiro a e hapai ana hoki i te ture.

Tenei ka tukua atu e ahau nga tono a nga kaitatau tuarua hei whiriwhiri mau.

Naku na,

W. PENATA, Kaititiro.

Ki Te Hekeretari o Karo, Tari Whenua Maori, Poneke.

No. 15.

TAMIHANA, Kaititiro, Oamaru, ki te HEKERETARI o RARO, Tari Whenua Maori.

E TA,—

Oamaru, 8 o Aperira, 1891.

I runga i te whahoki kupu mo to pukapuka No. 12 o te 8 o nga ra o Tihema kua hori nei. E whai honore ana ahau ki te tuku atu i nga pukapuka e rima a nga kaitatau tuarua, me tetahi hoki aku he whakawhaiti i te tatau o te iwi Maori mo nga Kauti o Geraldine, me Waimate, me Waitaki, a i ahau e pera ana e hiahia ana ahau ki te ki atu kei te hoki iho te maha o nga tino Maori, a kei te neke ake te maha o nga hawhe-kaihe i runga i te tataunga o te tau, 1886. I taua wa e tae ana te maha o nga Maori ki te 298; ko nga hawhe-kaihe ki te 25. Na inaianei e 240 nga Maori, a e 81 nga hawhe-kaihe; a tokorua te koninga ake o te maha tuturu o te Maori i taua wa i tenei. Me whakaeke te hokinga iho o te iwi Maori i nga tangata e rima tekau ma waru ki te tiaki kore i o ratou tinana, me te moe noa iho i runga i te papa o te whenua, no reira ka pangia e te matao, a ko tona tukunga iho ko te mate kohikiko ki tena whakatupuranga ki tena whakatupuranga; kua puta ake he hiahia o ratou inaianei kia whiwhi ratou ki etahi painga i roto i nga kura; a ka tipu haere te matauranga o ratou tera pea e mahi i nga tikanga tiaki i a ratou; ki te kore e kore e roa kua ngaro tenei iwi te Maori ara i tenei wahi o te Koroni.